

Nr 16.

Ankom till riksdagens kansli den 19 mars 1943 kl. 3 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion om tull å kalendrar och datumblock med utländsk text.

(1:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 55, har herr *Carlström* m. fl. hemställt, »att riksdagen ville besluta åsätta kalendrar och datumblock med utländsk text en tullsats av 2 kronor per kilogram».

Beträffande motiveringen för detta förslag, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, får utskottet hänvisa till motionen.

Vid behandlingen av motionen har utskottet anlitat byråchefen i generaltullstyrelsen E. Sandquist såsom sakkunnig.

Almanackor och almanacksblock kunna allt efter sin beskaffenhet tulltaxeras såsom tryckalster, ej särskilt nämnda, statistiskt nr 890 med tull av 75 kronor för 100 kilogram, och statistiskt nr 891, tullfria, eller såsom arbeten, ej särskilt nämnda, av papp eller papper, statistiskt nr 873 med tull av 150 kronor för 100 kilogram och statistiskt nr 874 med tull av 75 kronor för 100 kilogram. Under vissa förhållanden kan även statistiskt nr 888, bilder, ej särskilt nämnda, andra slag, med tull av 100 kronor för 100 kilogram, bli tillämpligt. Almanackor och almanacksblock äro sålunda tullfria endast under förutsättning att de äro hänförliga till statistiskt nr 891. Större delen av de almanackor och almanacksblock, som under normala förhållanden införas till riket, torde emellertid falla under nämnda nummer och sålunda bli tullfria.

På grund av kungl. kungörelsen angående importförbud å vissa varor den 20 september 1940 (nr 833) kunna här omhandlade artiklar, som falla under statistiska nr 888 eller 890, icke införas till riket utan särskilt tillstånd (importlicens) av statens handelskommission.

Till stöd för det föreliggande förslaget hava motionärerna framhållit bland annat, att vetenskapsakademien sedan lång tid tillbaka hade ensamrätt till tillverkning och försäljning inom landet av almanackor och kalendrar av alla slag, vilket privilegium av akademien utarrenderats till viss firma. Almanackor, kalendrar och datumblock med svensk text finge icke heller importeras till Sverige från utlandet. Emellertid hade dessa bestämmelser i stor

utsträckning, särskilt under senare åren, kringgått på så sätt att kalendrar och datumblock med dansk text importerats. Då dessa i tullavseende hänfördes till rubriken trycksaker, som vore tullfria, vore det ganska betydande belopp som genom importen och försäljningen fränhändes försäljarna av den svenska tillverkningen och vetenskapsakademien.

Efter därom i grundlagsenlig ordning framställd begäran har utskottet emottagit av vetenskapsakademien ävensom av kommerskollegium och generaltullstyrelsen gemensamt avgivna utlåtanden.

Vetenskapsakademien har ansett sig på det bestämdaste böra avråda från ett beslut av riksdagen att åsätta kalendrar och datumblock en tullsats, varjämte akademien uttalat, att ett verksamt stöd för upprätthållandet av almanacksprivilegiet ej kunde erhållas på annat sätt än genom införandet av importförbud. Till stöd härför har akademien anfört bland annat följande:

»Akademien har sedan lång tid tillbaka haft kännedom om att en stor mängd kalenderblock, kalendrar och almanackor årligen inkommer från utlandet och sprides inom landet. Vid en undersökning, som år 1938 välvilligt föranställdes i denna fråga genom generaltulldirektörens försorg, visade det sig, att under tiden 1 augusti—20 december 1937 infördes i landet almanacksblock till ett antal av minst 500,000 stycken, vartill kom ett stort antal väggalmanacksryggar och väggalmanackor. Såsom nämnes i den akademien tillställda tabellen över utredningen äro de angivna siffrorna minimisiffror, då importen skett genom en hel del införselorter och varuanguivningen ofta är ofullständig.

Det är klart, att denna årliga flod av almanackor och kalendrar från utlandet är till stort avbräck för akademien, som för sin verksamhet är helt hänvisad till de inkomster, som kunna beredas henne genom privilegiet att utgiva almanackor.

Akademien har därför vid flera tillfällen och senast i slutet av år 1938 och början av år 1939 haft under överbägande de möjligheter, som stå till buds för att få till stånd verksamhet skydd mot intrång i almanacksprivilegiet genom importen från utlandet.

Tidigare har den firma, som arrenderar privilegiet, vid flera tillfällen inför domstol beivrat intrång i detsamma genom införseln till landet och distribuering av almanackor med utländsk text, och såvitt akademien har sig bekant, har i alla dessa fall domstolens utslag blivit fällande. Denna väg är dock högst ineffektiv, då nya importörer av utländska almanackor ouppörligen uppträda, och det i de flesta fall är svårt, för att ej säga ogörligt, att uppspåra missbruk och anskaffa bindande bevis för att intrång blivit begånget; dessutom har akademien för egen del dragit sig för att vinna rättelse genom åtal vid domstol.

År 1939 hade vetenskapsakademien för avsikt att söka erhålla skydd för den henne tillförsäkrade privilegierätten genom att hos Kungl. Maj:t hemställa om utfärdandet av ett importförbud i en eller annan form för almanackor och kalendrar. På grund av den hotande utrikespolitiska spänningen och det senare på hösten 1939 utbrutna kriget ansåg emellertid akademien det vara riktigast att till senare tidpunkt låta anstå med åtgärder i detta syfte, vartill kom att man väntade, att importen under kriget skulle minskas, vilket den otvivelaktigt också gjort.

Vetenskapsakademien har tidigare tagit under omprövning att söka för-

hindra eller åtminstone att inskränka importen av utländska almanackor genom att få till stånd en högt satt tull å desamma, men av skäl, till vilka akademien nedan återkommer, har akademien genom sin prövning kommit till den bestämda uppfattningen, att en dylik utväg skulle medföra icke önskade konsekvenser av allvarlig art, varför akademien ansett sig icke böra föreslå åtgärder för införandet av tull å almanackor och kalendrar.

Akademien tillåter sig att erinra om att almanacksprivilegiet på sin tid kom till — såsom i privilegiebrevet även uttryckligen utsäges — för att råda bot för ett alltmer tilltagande missbruk av rättigheten för var och en att trycka almanackor, varigenom inom landet spriddes ovederhäftiga almanackor och kalendrar. Genom att akademien tilldelades privilegiet ernåddes, att utgivandet av almanackor inom landet blev ställt under vederhäftig vetenskaplig kontroll. Genom att landet numera översvämmas av kalendrar och almanackor från utlandet — ofta i mindre lämpligt propaganda- och reklamsyfte — kommer emellertid privilegiet såsom åtgärd för kontroll över utgivandet att bli fullkomligt illusoriskt. Här må framhållas, att även om importen från utlandet under kriget minskats, kan man dock med stor vissnet förutse, att när en gång kriget slutar, allt kommer att göras från utlandet för att sätta importen igång med än större intensitet än före kriget.

Vidare vill akademien betona, att en legalisering av importen genom åsättande av tull skulle innebära en orättvisa mot egna landets undersåtar, vilka genom privilegiet äro hindrade att trycka och utgiva almanackor. De utländska tillverkarna av almanackor och kalendrar och den utländska arbetskraften komma sålunda att intaga en gynnad ställning gentemot svenska medborgare och svensk arbetskraft.

Man kan slutligen ej komma ifrån, att en av landets myndigheter fastställd tull skulle giva importörerna den uppfattningen, att spridande inom landet av importerade almanackor och kalendrar vore tillåten; importen skulle på så sätt bli legaliserad. Utländska importörer skulle under dessa omständigheter säkerligen och med all rätt finna det egendomligt, om de efter att hava erlagt fastställd tull bleve stämde av akademien eller av den firma, som utövar privilegiet, för att de mot privilegiets bestämmelser spritt almanackor inom landet, vilket enligt privilegiet ej är tillåtet även om spridningen sker i form av gåvor.»

Kommerskollegium och *generaltullstyrelsen*, som beretts tillfälle att taga del av vetenskapsakademiens till utskottet avgivna utlåtande, hava med hänsyn till vad akademien i sitt utlåtande anfört funnit sig böra avstyrka bifall till motionen.

På av vetenskapsakademien anförda skäl anser sig utskottet icke kunna tillstyrka bifall till det i motionen framställda förslaget. Utskottet hemställer därför,

Utskottet.

att motionen II: 55 av herr Carlström m. fl., om tull å kalendrar och datumblock med utländsk text, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 19 mars 1943.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bäck, Wahlmark, Axel Ivar Anderson, Sjödahl, Egnell, Frans Ericson, friherre Lagerfelt, Velandar, Robert Berg* och *Lindblom*; samt

från andra kammaren: herrar *Lövgren, Björklund, Orgård, Sandberg, Falk, Kilbom, Henriksson, Sundström* i Skövde, *Olson* i Göteborg och *Andersson* i Vigelsbo.
